

Vredeswandeling 1 Januari 2025 – Jan De Volder

Beste vrienden

Samenkomen en samen wandelen voor vrede, op de eerste dag van het nieuwe jaar, is meer dan een mooie traditie. In 2025, een kwart ver in de 21ste eeuw, is dat een dringende noodzaak geworden. Vele gewapende conflicten woeden op onze aardbol, zodanig dat we in een situatie van “bijna Wereldoorlog” zijn verzeild geraakt, zoals paus Franciscus zei bij zijn bezoek aan België enkele weken geleden. Ons initiatief van vandaag is een protest tegen de oorlog. De bordjes van de landen in oorlog die we meedragen, getuigen daarvan. Het is een herinnering aan de landen in oorlog, een blijk van erkenning en sympathie voor alle slachtoffers van de oorlogen, maar ook een protest tégen de oorlog.

Ook in ons Europa is de vrede bedreigd. De vrede, die na de Tweede Wereldoorlog en het einde van de Koude Oorlog, lang zo vanzelfsprekend leek, is dat vandaag niet meer. Wie spreekt er nog over vrede? “Vrede” is een verdacht woord geworden. Wie over “vrede” spreekt, lijkt een slappeling, een lafaard, iemand die niet inziet hoe belangrijk het is te vechten voor onze waarden. Alsof vrede op zichzelf, en geweldloze oplossing van conflicten, ook geen waarde op zich is. We worden collectief klaargestoomd om ons voor te bereiden op oorlog, op militaire confrontatie. Europa herbewapent zich. Onze volgende federale regering – als die er ooit komt – zal op alles besparen, behalve op defensie. Her en der wordt de legerdienst weer ingevoerd. Burgers wordt aangeraden noodpakketten klaar te maken voor je weet maar nooit. Wanneer komt die oorlog? Binnen, vier of vijf jaar, zoals gezaghebbende stemmen binnen de Navo zeggen? Of over drie of vier maanden zoals de Servische president Alexander Vucic eergisteren beweerde?

Een van de meest nefaste evoluties van het begin van de 21ste eeuw is de rehabilitatie van de oorlogsvoering om problemen tussen landen en volken op te lossen. Alsof we alle lessen van de vorige eeuw vergeten zijn: de droom van “nooit meer oorlog”, het door het recht beteugelen van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid, de mensenrechten als een fundamentele hefboom om te komen tot een vreedevoller wereld. Hoe is het mogelijk dat we al die verworvenheden in toenemende mate schouderophalend bekijken? We leven niet in een tijd van “kracht van het recht”, maar van “verkrachting van recht”, dat toenemend het “recht van de sterkste” is.

Daar protesteren we vandaag met kracht tegen. Oorlog is altijd een verlies voor de mensheid! We weten dat we in een gevaarlijke wereld leven, maar wij vragen net daarom dat Europa meer investeert in diplomatie, conflictpreventie, wegen om tot verzoening en samenwerking te komen. Daarvoor is dialoog nodig, en met de dialoog ook compromisbereidheid! Dat is wat we vragen voor de zovele conflicten, van Oekraïne tot het Midden-Oosten, van Myanmar tot Sudan: staakt-het-vuren, dialoog en compromisbereidheid. Wie alleen over vrede wil spreken na de overwinning, verlengt alleen de oorlog en de ellende.

Sinds 1968 houdt de katholieke kerk op 1 januari de Werelddag voor de Vrede. 1968 is ook het jaar van ontstaan van Sant'Egidio: onze gemeenschap houdt "vrede" hoog in het vaandel, altijd al, maar zeker ook vandaag, wanneer dat minder vanzelfsprekend lijkt, of wanneer dat verdacht wordt gemaakt. Maar wij weten ons erfgenaam van de 20ste eeuw, met haar dromen en realisaties voor vrede, verzoening en een beschaving van het samenleven.

Paus Franciscus heeft voor deze Werelddag opnieuw een sterke boodschap geschreven: "Vergeef ons onze schulden – en geeft ons uw Vrede". Als een van de enigen op het wereldtoneel hamert Franciscus op de noodzaak om de wapens neer te leggen en conflicten te beëindigen door dialoog en onderhandelingen. Wij zijn hem daar dankbaar voor en steunen hem daarbij!

We kunnen ons misschien machteloos voelen, maar de paus wijst op de verantwoordelijkheid van ieder. Zo zegt hij bijvoorbeeld: "Ieder van ons moet zich op de een of andere manier verantwoordelijk voelen voor de verwoesting waaraan ons gemeenschappelijk huis onderhevig is (...) De systemische uitdagingen die onze planeet teisteren, zijn onderscheiden maar ook met elkaar verweven. Ik verwijs in het bijzonder naar allerlei vormen van ongelijkheid, de onmenselijke behandeling van migranten, de aantasting van het milieu, de verwarring die door desinformatie wordt veroorzaakt, de afwijzing van elke vorm van dialoog en de spectaculaire financiering van de militaire industrie. Dit zijn allemaal factoren die een reële bedreiging vormen voor het bestaan van de hele mensheid."

Op deze Werelddag voor de Vrede schuift de paus ook drie concrete doelstellingen naar voor, waar we ons graag bij aansluiten. Ten eerste stelt hij voor dat dit Jubeljaar 2025 een jaar is van concrete schuldkwijtschelding en schuldvermindering voor de armste landen; ten tweede vraagt hij meer engagement voor eerbied voor het leven, en heel concreet de afschaffing wereldwijd van de doodstraf. Als Sant'Egidio zijn we verheugd dat vorige week meer landen dan ooit tevoren in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties zich achter het moratorium op executies hebben geschaard, en dat de Amerikaanse president Biden op het einde van zijn ambstermijn 37 doodstraffen heeft omgezet in gevangenisstraf; ten derde pleit de paus voor de oprichting van een fonds met geld dat voor bewapening is bestemd ter bestrijding van de honger in de wereld.

Beste vrienden, laten wij altijd mensen van hoop zijn! Hoop op een betere wereld! Laten wij ons niet overheersen door de wanhoop, het pessimisme en het wantrouwen die onze wereld toenemend in hun greep houden. Dit jaar 2025 is ook een Jubeljaar: een jaar van vergeving, van kwijtschelding van schulden, van een nieuw begin. Laten we daar met al onze krachten werk van maken. Een gelukkig en vredevol 2025 gewenst!